

# NAŠA MOČ

Celoletna naročnina znaša K 6—  
polletna " " " 3—  
četrtletna " " " 1:50

## GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Uredništvo in upravnništvo se nahaja  
v Ljubljani, jugoslovanska tiskarna  
Oglasi se sprejemajo po dogovoru

### Lastnega dela jih je strah!

Dunajska »Arbeiterca« prinaša članek o divjanju političnih strank druge proti drugi ter se vprašuje, kdaj se bo končalo prelihanje krvi v Berlinu. Ako je grdo in obsodbe vredno divjanje sloja proti sloju, je tembolj obsodbe vredno oboroženo divjanje delavca proti delavcu in prelihanje bratske krvi. Edino sredstvo bi bilo, končati ta bratomorni boj, da se vse orožje pomeče proč v dno morja, kajti orožje, ki je namenjeno za uboj človeka, naj se ne rabi niti za staro železje.

Da, na lastnem telesu morajo poskusiti sad svoje revolucijske teorije, potem šele spoznajo, kako pogubna je ta teorija, če tudi tega nočejo jasno priznati in četudi so še vedno pripravljani, da se te teorije poslužijo, sebi v korist.

V isti številki pa zagovarja »Arbeiterca« komunizem, ko izvaja, da zasebna lastnina ni nič več odredi prostovoljno, je boj, katerega tudi »Arbeiterca« obsodi, neizogiben. Nasilstvo rodi vedno protinasilstvo. Nasilstvo kapitala, ki je izrabljalo in izžemalo delavske sloje je rodilo socializem in komunizem. Nasilstvo socialne demokracije in raznih boljševiških in komunističnih struj bo pa rodilo združen odpor vsega poštenomislečega delavstva kakor tudi kniečkega in meščanskega prebivalstva.

Vprašamo se, zakaj pa divja v Berlinu in drugih večjih krajih krvav boj med meščanstvom in delavstvom na eni strani, kakor tudi med delavstvom med seboj. Zakaj ni enako pri nas? Odgovor je lahak. Zato, ker vlada v teh velikih mestih splošna podivjanost in je delavstvo že popolnoma zasušilo socialistični in komunistični duh. Pri nas je pa ljudstvo še kolikor-toliko prežeto krščanskimi načeli, ne izvzemši nam nasprotno stranke.

Le tej okolnosti se imamo zahvaliti, če pri nas nimamo krvavega slojnega boja in vladajo še kolikor-toliko urejene razmere. Tega se pa pač malo-kdo zaveda, četudi mu je to v korist in ne izvaja etinologične posledice, da bi tudi sam dejansko podprl one, ki ta načela vzdržujejo, naši nasprotniki, ki se pa zavedajo, da morajo najprej zrušiti to najtrdnjše podstavo reda in miru ter se organizirajo v boj zoper nas

ter so že pričeli s svojimi napadi na krščanskimisleče delavstvo tam, kjer so v večini. Ali se bodo vladi odprle oči, da bo videla, kje naj zastavi svoj vpliv in pokaže svojo avtoriteto. Naj se zave pravočasno svoje prve naloge, da vzdržuje osebno varnost ter javni red in mir, dokler še ni prepozno. Boljševiški socialisti že zbirajo svoje čete in bu-tajo v one, ki so jim na poti.

Nikakor ne, nekaj drugega je res. Zidana ni bila na pravi, pošteni podlagi, na temelju pravičnosti. Nasilje, maščevanje, to so imeli na ustih, v srcu srd. Če je bil kapitalizem že premočan, zakaj ni bil složen, zakaj ni vsaj potegnil francoski, angleški, nemški, ruski proletarijat, združen v socialni demokraciji skupaj. Zakaj, kje je bila ona slavljena solidarnost, disciplina? Kaj ni bil svet v 20. stoletju na višku izobrazbe in napredka?

Dokazano je, kdor je močnejši, z onim potegnje tudi socialisti v krizi, v odločilnem momentu.

Sijajen dokaz za to na naši severni meji. Povsod nosijo veliki zvonce, vendar nikjer pravice, ne, nasilje, teror, ki se stidi vsakomur, kdor je pošten in trezen. Ta vlada povsod. Na Koroškem, na Štajerskem so bili slovenski delavci organizirani pri njih, mar so našli, ko so se nanje navalili nemški fanatiki, zaščite, tiste mednarodne pravičnosti. Kaj! Ni hujših zagrizencev nemških, kot so ti internacijski bratci. Pa na Jesenicah, delavci, notorično, med vojsko nemškega mišljenja se levijo zdaj v Jugoslovane, a v take Jugoslovane, da novi državi le nagajajo in premiš-ljujejo, kako bi s terorjem iz nje kar največ izpumpali, ne meneč se za ob-stoj, za red in mir v novi, mladi domo-vini. Zagovarjajo se in krijejo, češ, to so lokalne razmere, za katere stranka ni odgovorna. Res, kakor smo si blizu z mnogimi socialisti, z zastopniki mlajše struje in bi z njimi lahko skup-no vodili boj proti kapitalizmu in delali za prave delavske interese, tako smo si ravnali daleč od voditeljev te stranke, z ljudskimi demagogi, paraziti, ljudmi, ki iščejo le sebe in jim ni mar za red in mir, katerega naša država zdaj bolj potrebuje kot žejen vode.

Ko opazujem agilitet mladih socialistov — inteligentov, ki so bolj teoretiki kot praktiki in vidim, da ranogokrat razvijajo misli, ki so naravnost naše, kot bi jih nam ukradli ali sneli

raz jezik in oznanjujejo evangelij, ki je za las podoben našemu, le pod drugim imenom, tedaj se mi vzbudijo velike simpatije do teh ljudi, vsaj je oči-vidno, da so ideje, katere zastopajo, njih srčna kultura in njihova ljubezen do zatiranih odkrita, ne zgolj našem-ljena in nalašč v sebične namene pro-ducirana. Pa kane velika kaplja in raz-kali vso vodo, katere že menim, da nam je skupna, kot bi sam hudič sto-pil med nas, boječ se, da se ne zdru-žimo. Zagabi se mi, kot uganka mi je neumljivo, kako ti ljudje morejo živeti skupno. Saj je vendar na eni strani ljubezen in pravičnost v teoriji, na drugi pa nasilje v praksi.

Skupen naj bi nam bil boj proti krivici in kapitalizmu, a čudo opaziš, da jim je zaenkrat glavno in prvo, da spravijo vse pod svoj plašč, če ne gre zlopa, pa z grda. Res si tudi delavec, trpin kot jaz, imaš družino, trpiš mor-da pomanjkanje, a nisi socialni demo-krat, nisi pri nas organiziran, zato pa vun iz tovarne, na cesto. Delavec, trpin izganja in meče na cesto sodelavca, sotrpina.

In dokler bo dičil tak ogabni fana-tizem te ljudi, dotlej bodimo uverjeni, še ne bodo socialni demokratje preku-covali svetovnega kozolca. A če ga pa bodo prekucnili, bo padel nanje in jih pomandral, ker nasilje še nikdar ni bilo večno in vedno sebe pokoplje.

Krščanskosocialni delavci, koraj-žo, pogum. Za vami stojijo vsi pošteno in pravično misleči.

### Politika.

#### Minuli teden.

Prošli teden je bil za nas Slovence zelo velike važnosti. Imenovana je bila nova deželna vlada za Slovenijo. Zaprisežena sta bila namreč v Belgradu pred-sednik deželne vlade za Slovenijo dr. Jan-ko Brejc in podpredsednik dr. Gregor Zer-jav.

Nova deželna vlada za Slovenijo je sestavljena sledeče:

Dr. Janko Brejc (S. L. S.), predse-dništvo in kmetijstvo.

Dr. Gregor Zerjav (liberalec), pod-predsedništvo, gospodarstvo in socializa-cija posestva.

Gustav Golja (S. L. S.), notranje zadeve.

Dr. Vladimir Ravnihar (liberalec), pravosodstvo.

ga raztresle, se je mladenič ogibal. Vkljub železni pridnosti, ki jo je po-svečal študiju, je našel vedno čas, da je bil dnevno pri sv. maši in tedenskem sv. obhajilu.

Leta 1840. je dokončal filozofični kurz in treba je bilo izvoliti si stan. Izvolil je pravosodje. Odločil se je, v mislih, da bo s tem največ mogel kori-stiti domovini, ki jo je goreče ljubil. To ga ni oviralo in še vedno je spremljal inženirja Wisseja na njegovih ek-spe-dicijah na equadorske vulkane. Ti geo-loški izleti so mu služili v oddih pri študijah. Obenem naj bi ga tudi obva-rovali pred uravnimi nevarnostmi. Mo-reno je namreč vsled visoke nadarjeno-sti in prijetnega nastopa imel dostop v najimenitnejše kroge in dvorane. Zdi se, da je zapeljivec blizu; nič več ni čutil veselja do dela. Zapazil je nevar-nost, in da bi jo temeljiteje odpravil ne samo z izleti, ampak si je dal lepe lase na glavi čisto obriti.

V letu 1844. Garcia Moreno prav-ne študije dovršil s slajno doktorsko promocijo. Sedaj je začel delovati prak-tično pod vodstvom odličnega odvetni-ka dr. Ramon Borza. Njegov prijatelj iz mladih let mu je nasvetoval, naj spiše zgodovino svoje dežele. Moreno je odgo-voril: »Boljše je, jo napraviti.« In storil jo je.

Znano je, kako so bile južnoameri-

Dr. Karel Verstovšek (S. L. S.), nauk in bogočastje.

Anton Kristan (soc. dem.), javna dela.

Albin Prepeh (soc. dem.), social-no politiko.

Stara vlada je odstopila. Mi delavci moramo dati bivši vladi popolno prizna-nje. V dobi štirih mesecev, v katerih je delovala stara vlada, je storila res veliko in nobena vlada v bivši Avstriji, ki je bila morda več let na krmilu, se ni mogla nikdar ponašati s tako velikim in za ljudstvo koristnim delom. Doba, v kateri je nastopila odstopivša vlada svoje delo, ni bila baš sijajna. Stali smo pred odlo-čitvijo: biti ali ne biti. Res je, da v naro-du ni manjkalo dobre volje, toda kot črn oblak je visela nad nami skoro milijonska soška armada, ki je morala skozi naše kraje in pretila, da nam vse pokrade, uni-či in požge. S krepko roko je tedanja vla-da odvrnila to nevarnost in hvala Bogu, mirno in brez posebne škode se je raz-kropil ta črni oblak in z njih se je odv-rnila velikanska škoda.

Koliko pametnih odredb je izdala od-stopivša vlada za časa svojega delovanja. Smelo lahko trdimo, da bi danes naša do-movina pač vse drugače izgledala, ako bi je v najhujši njeni dobi ne bili vladali možje, ki so vse svoje moči posvetili v ko-rist in dobrobit našega ljudstva. Izrečno moramo ob tej priliki pohvaliti pristaše S. L. S. v bivši vladi, ki so res neutrudno delali not in dan za našo ljudstvo in s tem pokazali, da jim koristi slovenskega ljud-stva niso samo na jeziku, ampak program svoje stranke, ki je ljudski program, uve-ljavijo povsod, kjer imajo kaj moči. Hva-ležni smo jim še posebno mi delavci, da se kot večina v vladi sklenili za delavstvo ve-liko delavstvu koristnih naredb. Osemurni delavnik! Mi jim bomo ohranili hvaležen spomin.

Tudi nova vlada ne bo imela lahkib nalog. Koliko jo čaka dela, ki ga naše ljudstvo tako nujno potrebuje. Dvomimo tudi, da bi mogla nova vlada kaj dolgo vla-dati, ker med našim krščanskim ljud-stvom ne bo imela onega zaupanja, kot ga je imela stara. Po svoji večini je namreč protikrščanska in je del te večine sestav-ljen iz zastopnikov one frakarske liberal-ne stranke, ki je vedno sovražila naše ljud-stvo radi njegove vere in preprostosti, dru-gi del te večine pa je iz zastopnikov raz-rednega boja. V eni točki je pač ta večina popolnoma edina: boj krščanstvu. Težko stališče bodo imeli zastopniki ogromne ve-

kanske republike, liki svojim vulka-nom, odkar so se odtrgale od Španske, v neprestanih revolucijah in zlorab-ljene od vlade svobodomiselnih tiranov. Tako je bilo tudi z equadorsko republi-ko. Moreno je hotel pomagati svoji do-movini; za enkrat ni imel drugih sred-stev na razpolago kot časopisje. Zato je v aprilu 1846 ustanovil politični sati-rično-humoristični list »El Zurriago« (Bič). Namen lista je razložil v prvi šte-vilki s sledečimi besedami: »Ker smo se naveličali toliko krivičnih spletk, ki se množe dannadan vsled brezbrizne cen-zure, mirno gledati in molčati, kar se godi, smo sklenili vihteti »Bič« z do-brim namenom, vse napačne patriote, vse izprijene svobodomiselnice, brezčast-ne poslane, nesramne uradnike, vsa-kega častižejnega sleparja, nizkotnega goljufa po zasluženju krotiti. Kdor ni v teh vrstah, naj se nas ne boji. Zaslu-gue in trud za dobro stvar bomo pohval-no priznali, napake, ki se bodo zgodile brez zlobne volje opravičevali, s sla-bostjo in nesrečo sočustvovali; nasprot-no pa bomo brez usmiljenja preganjali neznosna bremena in prikrito zlobo, podkupovanje in razno žlahto, politi-čno in versko hinavstvo, prilzovanje, su-rovost, nezvestobo. »Bič« bo udarjal ne-pristransko in pravično in liki blisku, ki zanaša nizkemu grmčju, segal po visokih planinah.

### LISTEK.

**Don Gabriel Garcia Moreno,**  
predsednik republike Equador.

—r.

#### 1. Državnik.

Državo razbito, razpljuscano, raz-trgano urediš, ljudstvu zmedenemu, razcepljenemu, zbezanemu odkriješ skupni smoter, deželi, prepreženi z zmo-tami pokažeš pravi cilj, pokrajini, pre-teptani in prekritizani s strastmi, raz-odeneš mirna pota — kljubujoč vsem nevarnostim, noseč vsa bremena, ne-upognjen, neustrašen, vendar z vsakim sočuten, vsemu dobremu naklonjen — trgovcem sezidaš ceste, nepoučnim od-preš dobrih šol, divjakom pomoreš do naselbin, ogroženim zajameš varnost, tavajočim preskrbiš vodnikov, višje stremečim oskrbiš univerzo, vso drža-vo pretvoriš v hišo blagostanja, pa te za to poplača morilčevo bodalo in pre-streli strel iz zlobne roke! Kdo bi ne ob-stal s pogledom pozorno, sedaj ko se delajo republike, po vsem svetu, na možu Don Gabrielu Garcii Morenu, predsedniku republike Equador.

#### 2. Mladost in poklic.

Rojen je bil Moreno<sup>1</sup> na predvečer božičnega praznika 1821 v Guayaquil, na obrežju equadorskem, kot najmlajši izmed osmih otrok. Njegov oče je bil iz stare kastilske družine. Starši so bili verni, pobožni. Za časa španske nad-vlade so imeli veliko premoženje. Od-klar pa se je Equador odtrgala Španski, je družina vsled neprestanih revolucij obubožala. Dočim so bili starejši otroci deležni višje izobrazbe, niso mogli od sedaj mlajšim, Gabrielu, te več nuditi, posebno odkar je leta 1834. umrl oče. Mati sama je malo poučevala. Pozneje se je zavzel zanj redovnik P. Betan-court in ga vabil v latinščini. Toda kaj zdaj? Deček šestnajstih let naj bi začel obiskavati univerzo v Quito. Manjkalo mu je sredstev. Starejša gospa v Quito, sestra zgoraj imenovanega patra, je vzela dečka k sebi in delila z njim pri-branjene krajarje. Zaenkrat je bil pre-skrbljen. Z veliko vneto se je Gabriel oprijel filozofije, poezije, literature, matematike in zgodovine. Že leta 1839. je pomagal znamenitemu francoskemu inženirju, Sebastijanu Wisse, ki se je pečal s krajepisom dežele. Zabav, ki bi

<sup>1</sup> Prim.: L. v. Hammerstein S. I.: Charakterbilder aus dem Leben der Kirche.



čine našega ljudstva, to je zastopniki S. L. S. Upamo, da bo tudi ta doba kmalu prešla in bo slovenski volivci v glasovnico v roki pomedel iz vlade svoje sovražnike in posebno še škodljivce slovenskega naroda.

Naši poslanci v državnem veču v Belgradu so se podali preteklo sredo prvič na pot v Belgrad. Doslej so se vozili vedno na sever, na Dunaj, zdaj so šli na jug, v Belgrad. Je med njimi nekaj starih parlamentarcev, ki so že vajeni dela za ljudstvo v zbornicah, drugi so še novinci, ki bodo začudeno gledali, kako čudno se včasih suče parlamentarno kolo.

V. L. S. je poslal v državno veče sledeče svoje zastopnike: Brodar Janez, dr. Pogačnik Lovro, Gostinčar Jožef, Strcin Janez, dr. Schaubach Fran, Sušnik Anton, Smodej Fran, Grafenauer Fran, dr. Hohnjec Josip, dr. Janković Fran, dr. Korošec Anton, Pišek Fran, Turnšek Anton, Vesenjaki Ivan, Fon Josip, dr. Lovrenčič Josip. Kot zastopnik za Trst je od V. L. S. imenovan dr. Schwegel Ivan, ki je pa sedaj v Parizu.

Težko jim bo delo v novi zbornici. Kot pravi demokratje bodo hoteli, naj se vlada naša mlada Jugoslavija demokratično. Zahtevali bodo, da imej pri vsem delu za našo domovino ljudstvo glavno, prvo in zadnjo besedo. Zahtevati bodo pač morali, da odpadejo privilegiji posameznikov. Zastaviti bodo morali vse svoje moči za osvoboditev naših krvnih bratov izpod italijanskega in nemškega jarma. Zahtevati bodo morali od naših zastopnikov na mirovnem kongresu v Parizu, da nam izvojujejo narodnostno pravične meje in da ne bodo še v naprej zdihovali naši bratje pod tujo, nam vedno sovražno pestjo.

Pa tudi v domači hiši bo dovolj in sicer prav nujnega opravila. Odpraviti bo treba hitro in korenito oderuštvo in nezno draginjo. Pošteno bo treba razdeliti živež, ki ga je dovolj v Jugoslaviji in ga rešiti iz rok oderuhov in prekupčevalcev, ki dvigajo cene do neverjetne višine. Tudi bo treba stopiti na prste onim ljudem, ki prodajajo živež v svoje sebične namene v druge države, med tem, ko ga v naših krajih primanjkuje. Sploh bo treba gledati, da se ta nezno draginja odpravi, ker sicer morda ni več daleč čas, ko se dvigne ljudstvo in s svojo lastno težko pestjo ustvari življenjske razmere. Posebno v naših krajih morda ni boljševiskih namenov, toda nezno draginja vsega prepotrebnega boljševiskega ustvarja.

Delavstvo je lačno in raztrgano, nima pa sredstev, da bi si s svojimi nizkimi plačami nabavilo to, kar potrebuje zase in za svoje družine. Ali naj delavci in njihove družine ginejo od glada in mraza, ali naj hodijo nagi okoli samo iz gole ljubezni, da se ohrani red v državi? Na eni strani velikansko pomanjkanje in grozna beda, na drugi strani pa neizmerno bogastvo in izobilje. Delavcev položaj je danes obupen in če je delavstvo sedaj skrajno nezadovoljno in obupano, je to pač več kot razumljivo. Pomoč pa je nujno potrebna, da se ohrani vsaj to, kar nam je še vojska prizanesla.

Urediti bo treba tudi vrednost denarja, ker padanje naše kronske veljave je tudi velik vzrok nezno draginje.

Ureditve delavskega vprašanja je nujno. Ako se razlaste veleposestva, potem se more posplošiti (socializirati) veleindustrija in velekapital. Ustanoviti se mora brezpogojno hitro delavsko zavarovanje. Nikdar ne bo delavstvo zadovoljno in srečno, ako bo gledalo vedno pred seboj svojo črno in negotovo bodočnost. Delavstvo ima pravico, da je zavarovano za slučaj bolezni, brezposelnosti, poškodbe in starosti. Danes je tudi naš kmet prišel do popolnega in trdnega prepričanja, da je tudi zanj tako zavarovanje neobhodno potrebno. Tudi glede delavskega združništva bo treba veliko dela in delavskega stanovanja so nujna potreba. Posplošiti bo treba vse dobrine tega sveta, ki jih je mogoče biti deležnemu vsakemu pridnemu delavcu.

Ogromno delo čaka naših poslancev, če jih bodo sploh pripustili k delu, če ne bodo samo za peto kolo pri državnem vozu. Bog jim daj moč, da store vse in se uveljavijo v javnosti krščanska pravičnost, da bodo prosteje zadihali tudi tisti, ki so danes lačni in zatirani.

I. G.

**p Nova slovenska vlada se je sestavila.** Predsedstvo in kmetijstvo je prevzel dr. Brejc, podpredsedništvo, gospodarstvo in socializacijo posestev dr. Žerjav, notranje zadeve Gustav Golia, pravosodstvo dr. Ravnihar, uk in bogočastje dr. Verstovšek, javna dela Anton Kristan in socialno politiko Albin Prepeluh. Vlada je svoje posle že nastopila.

**p Člani državnega večja so se odpravili dne 26. febr. v Belgrad.** 1. marca se je otvoril parlament. Dela bo imel veliko. Podati bo moral začasno ustavo, socialne zakone o zavarovanju, urediti bo moral vprašanje valute in prehrane, vprašanje prometa in agrarne reforme. So velike naloge. Upamo in želimo, da bodo za ljudstvo tudi ugodno rešene.

**p Ženski protestni shodi proti italijanski okupaciji so se vršili v Ljubljani, na Bledu in v Novem mestu.**

**p Minister za rudarstvo in gozdarstvo dr. Spaho je odstopil radi nesoglasja v zadevi veleposestev.** Odstopil je tudi minister za trgovino in obrt dr. Ribarac. Oboje posle prevzame začasno min. podpredsednik dr. Korošec.

Naše zahteve so našlele pri mirovni konferenci začetkom na velike težave, a sedaj se javno mnenje obrača nam v dobro. Posebno angleški dnevnik »Times« in njegov urednik Steed se zavzemata za naše težnje. Sicer pa nimamo ničesar drugega kot pravico in naša domovina mora biti neokrnjena.

**p Prekmurski Slovenci trpe veliko pod mažarskim pritiskom.** Sedaj se celo slovensko duhovščino, ki je ljudstvo edina narodno vzdrževala, premestili v notranjščino, tako da so popolnoma osamljeni in jih mislijo »pomazariti«. Sanje so lepe, samo prekmuljo bo dan!

Še sedaj niso naši ljudje varni pred nemškimi bandami na Koroškem in Štajerskem. Streljanje se čuje tuptam. Več nedolžnih ljudi je postalo žrtev teh divjosti.

**p Pretekli teden so opazovali Gorenjci ponoči blesketanje in žarenje od italijanske strani.** Tudi pok se je ponekod slišal. Ljudstvo je bilo razburjeno, ker ni vedelo, kaj se namerava. Poznejša poročila so poročala, da imajo Lah vaje. Morda res, ali pa tudi ne.

**V Trstu so izbruhnili tudi nemiri.** Delavci in ljudstvo je zažgalo južni kolodvor. Sploh je ljudstvo Italijanom neprijazno in komaj čaka, da izginejo.

**p Naše ljudstvo v okupiranem ozemlju silno trpi vsled grdega, protičloveškega laškega ravnanja.** Zapri so jim šole, odstavili župane, inteligenco zapri in prognali, ljudstvo zapirajo, mu groze, tudi s smrtjo. Res hudo je tako življenje. Pa vseeno vztraja in hoče, da je združeno v Jugoslaviji. Huda so bila leta pregnanstva in granat, a to ravnanje je še neznoješe. Zavzemimo se vsi za naše brate ter jim po moči pomagajmo.

**Mirovni posvet bo pospešil svoje delo,** tako da bo maja ali junija mir že sklenjen.

**p Na Ogrskem bodo volitve v narodno skupščino začetkom meseca aprila.**

**p V Italiji so izbruhnili krvavi upori,** posebno na severu. V Bologni, Milanu in Turinu so delavci v velikih množicah demonstriali, noseč rdeče zastave in revolucijonarne napise. V Milanu je prišlo do boja med delavstvom in vojaštvom, ki je streljalo s strojnimi in topovi. Vse to je znak, da v Italiji tudi ni vse v redu.

**p Francozi so se baje umaknili za Ren.**

**p Wilson je že dospel v Ameriko.** Pripravljali so tudi zanj napad, a so ga preprečili. Kdo jih je najel? Ali mora zmagati res krivica in nasilje!

## Organizacija.

### Na delo za organizacijo!

V našem listu pogrešamo že nekaj časa poročil od naših tovarišev iz Idrije. Gotovo veste vsi, da so v zasednem ozemlju in jim je vsaka prilika vzeta, da bi bili zvezani z nami. Le včas se prikrade čez mejo kak pozdrav od njih.

Pred menoj leži »Naša Moč« od 29. novembra 1918. V njej čitam spomenico idrijskih rudarjev. Delavske razmere, izobrazba, posamezne želje, v oddelku za prehrano, za uk in bogočastje, v oddelku za promet, o vsem čitamo zahteve v spomenici. Mnogi ste jo gotovo že brali v »Naši Moči« in ste dobili prav mnogo poučnega iz teh zahtev. Idrijski rudarji, in sicer organizirani v J. S. Z., so jo sestavljali ozirajoč se na to, da je njih mesto in rudnik daleč od železnice, da je mesto med hribi in da kraljuje tam veliki okolič in da se bode enkrat razvil iz njega središče duševnega, organizatoričnega dela po celem Notranjskem.

Oglejmo si prvo točko te spomenice. Predstojništvo državnega rudnika v Idriji naj sestoji iz delavcev, pazništva in uradništva. Zakaj naj bi sedeli v ravnateljstvu samo neki bivši svetniki ter od njih razširjali svojo oblast nad delavci. Prav malo je uradnikov, ki bi imeli praktično skušnjo. To ne zadostuje, da se je učil leta in leta, ko pa v resničnem delu ravnateljstvo ve, kakor zajec o bobnu. Bridko je moralo delavstvo ne le v Idriji, ampak v mnogih, mnogih drugih krajih okušati to nevednost ravnateljstva. Danes in še veliko let kasneje bodo občutili oni nevednost takih uradnikov na svojih plečih. V Avstriji se je držala ta naveda, da pri upravi nima delavec nič opraviti. Zamotavali so vse delavske nasvete. Tam kjer se računski delajo, tam kjer izvršuje inženir svoje delo, ne more delavec delati, ker ni imel prilike, da bi se povzpelo do tako visoke stopnje, a vpogled mora imeti in tudi besedo. Vsakdanja skušnja, ko si je moral dostikrat po krivdi in po-

velju predstojnikov kruh dokaj težje služiti, kakor ko bi delal sam iz svoje skušnje, mu je dala pravico, da sme tudi on sam določati, kako naj se dela, da se ne izrablja delavcev in tudi kako naj se ga plačuje. Delavci imamo pravico do tega. Ako smo dobri, da sodelujemo pri obratu in tako donosamo obratom milijone čiste dobička, moramo biti tudi kot sotrudniki deležni vsega blagoslova našega dela.

Idrijski delavci so dali inicijativo in pokazali pot kaj morajo delavci povsodi zahtevati od vodstva in ravnateljstva. Iti moramo še dalje ter zahtevati od njih tudi del letnih čistih dohodkov. Mi smo kot delavci tudi deležniki podjetja. Od nas je odvisen napredek obrata. Tedaj imamo kot deležniki pravico do vseh ugodnosti, ki jih nudi podjetje. In ko pridemo mi v ravnateljstvo, ko bomo lahko čuvali in smeli govoriti odločilno besedo, tedaj nam bodo šele napočili in boljše časi.

Ne vdanimo se sanjam, da nam bo v Jugoslaviji bolje brez našega napora. Kapitalist je kapitalist, pa naj bo črn ali pa bel.

Še nikdar se nam ni nudila tako ugodna prilika kakor ravno sedaj, ko se postavlja temelj naši državi. Tu pokažimo vsem onim možem, ki se udeležujejo sej še v frakih, da ima naš stan tudi besedo pri odločbi, čeravno nas krijejo revni jopiči in so naše roke grapave od samih žuljev. Ako zamudimo to priliko, potem zamudimo zep celotno leto in po naši lastni krivdi bodo še naših sinov sinovi morali trpeti. Ali hočemo mirno gledati, kako se združuje kapital, ali hočemo še vedno čakati z rokami v žepu, kdaj nas bodo pričeli kapitalisti zopet privijati?

Tovariši, delavci! Ne, tega ne smemo storiti. Združimo se! Pridružite se naši organizirani armadi še vsi tisti, ki dozdaj še begate okrog in iščete pomoči povsod drugod, samo tam ne, kjer vas čakajo vaši tovariši z odprtimi rokami, da vsa sprejmejo v svojo bojno armado. Jugoslov. Strojovna Zveza je, ki nudi vam vsem svojo pomoč. Pridružite se ji, ustanovite si skupino, s katero si zagotovite podporo in pomoč v vseh slučajih.

**Delavci v kulturna društva!** Velikanske važnosti je, da ni skrbjeno samo za telo, ampak tudi, da blažimo naše srce in urimo um. Strojovna društva so zvečine za to, da skrbje za uresničenje interesov in za udobno tuzemsko življenje. To samo pa še ne zadostuje. Socialno se ne more nihče popolnoma udeleževati, ako ni njegovo srce za to delovanje tudi vneto, ako ni srce popolnoma prevzetno duha družabnosti. Zato pa skrbje naša izobraževalna društva. Sedaj ko imamo vpeljan 8 urni delavnik, ima vsak delavec vsaj 2 do 3 ure časa na dan lahko odmerjenega za delovanje v društvu. Prirejte igre, kjer urite svoj spomin in kretnje, govore, in debate, kjer se boste izurili za govornike vsake vrste in si boste urili um in pridobivali znanje; gojite petje, ki vas bo dvignilo nad vsakdanje materijelno življenje v višave ideje; gojite glasbo, bodisi tamburico, bodisi na pihala, da boste imeli prijetne zabavne veselice sebi v veselje, drugim pa v korist; gojite telovadbo, da boste enakomerno razvili v vseh udih in ne enostransko, kakor to stori šablonsko delo, ki vam bo krepilo mišice in s tem zdravje; prirejte skupne poučne in zabavne izlete, da preženete duhomorno enostranost in vsakdanost; kratkoma: pojdite v izobraževalna društva, če jih še ni, jih ustanovite in naj bo vaš družabni sestanek vedno vsak dan v domačem društvenem domu. Če boste res vse to izvajali, boste imeli več smisla in veselja do življenja, do dela, do rodbine in sreča vam bo sijala iz obraza, čeprav le revnega poštenjaka. Na delo! V društva! Delajmo!

**Delitev dobička.** — Mogoče je, da se pametni podjetnik pobota s svojimi uslužbenci in pravi: kar bo čistega donosa od podjetja si razdelimo med sabo po procentih sorazmerno. Določen del dobim jaz in določene dele vi. Tako ohranimo vsi skupaj veselje do dela. — Za vsak slučaj pa je treba, da delavstvo izpopolnjuje svojo organizacijo in se izobražuje.

**Zakaj so dozdaj propadale samostojna delavska podjetja?** — Zato, ker je manjkalo nesebičnih delavskih značajev, ki bi gledali na skupni blagor. Vsak je vlekel na svojo stran in mislil na svoj žep. Tako se je vse skupaj razbilo. Tisti, ki je bil najbolj prefrigan sebičnež, je pograbil največ, si zbiral kapital in druge gospodarske zaslužil. — Da se spet uvedejo delavska združna podjetja, je prvi pogoj vzgojiti nesebičnih, za skupnost požrtvovalnih značajev. To je pa mogoče le, če pride v prvi spet pristno krščansko življenje, ki ne misli samo na to, kar je danes in kar je tukaj.

**Delavska vzgojna organizacija.** — Delavska mladina. — Kdor za njo skrbi, skrbi za prihodnje čase. Naše orlovske organizacije vzgoje rod značajev. Njim bo enkrat hvaležna država za-

obstoje. Zgodaj že vnešemo svoje člane za skupne vzore. Glejajo daleč, celo preko zemeljskih mej. Zato bo tudi njihov pomen dalekosežen. Katoičan v dejanju postaja mož iz orlovskih vrst. — **Ženska mladina** — vse je osmojeno. Vmes pa se vije bela zastava. Dekleta se zgrinjajo kroj nje in se zbirajo dan za dnem okrog vzora vseh žena. In žena, ki prihaja iz teh vrst, vstaja rešiteljica bodočnosti. Neomadeževana mladost — neoskrunjen zakon, po tebi sleza roke potapljačje se človeštvo.

**Organizirani stanovi bodo dali lice** bodoči državi. Organizirani delavski stanovi družabno pravega prepričanja se bodo lahko sporazumeli med seboj. Strojovni organizirani delavci in uslužbenci bodo tvorili med seboj trdno državno zvezo. Če bo njihova organizacija slonela na pravih načelih, bo tudi država morala hoditi prava pota. Trdnost in zanesljivost ji je zajamčena. Zato je dolžnost vseh, ki so vneti za skupen blagor, da se opirajo oni in njihova organizacija pravih načel.

**Na glavni socialne demokracije** stoji Judje. Na čelo za predsednika Nemške Avstrije so postavili socialni demokrat Judjo Seitzo, zunanje državne posle so dali v roke Judu Adlerju, za njim Judu Bauerju, vojno moč so odkazali Judu Deutschu. Postavodajni oddelek državnega sveta vodi Jud Licht.

Judovsko svetovno gospodarstvo je tu: na Ruskem, na Nemškem, na Avstrijskem. Judje so vodili liberalizem, Judje vodijo socializem in ti ubogo krščansko ljudstvo jim nosi svoj denar, svoje glasove, svoje zmčnosti? — Delavci jim udinjajo svoje strokovne organizacije, meščani svoje izobraževalne lokale, proletarijat svoje postelje in volivna listke.

**Kristjani v penzijo** — Judje velevaljo. V zunanjem uradu Nemške Avstrije je moralo precejšnje število uradnikov, ki niso bili Judje, v penzijo in na njihovo mesto so nastavili zanesljive svoje socialnodemokratske pristaje Jude.

V 6 plačilni razred je nastavljen 24-letni Jud Kautzky in Jud Sonnenbuehner. Šef trgovsko-političnega oddelka je Jud Schüller, sorodnik nam znane judovske veldružine Tausigove. Poleg tega Jud Miezes, Jud Broda, Jud Steiner, Jud Somary, Jud Cohl, Jud Bach.

Vse te ljudi je podarila socialna demokracija krščanskemu ljudstvu v Nemški Avstriji samo v zunanjem drž. uradu.

## Gospodarstvo.

**Kako naj se uredi tovarna in industrijsko podjetje,** da bo prav za delavca in podjetnika? — Ko bo urejena temeljna plača, še ni odpravljena skrb za delavsko prihodnost. Mogoče je, da to in ono podjetje toliko ne nese, da bi se izplačalo. Mogoče je, da podjetnik ni na tem, da bi se še dalje trudil s podjetjem in skrbel za razprodajo, češ: dobiček je premajhen. — Lahko odgovorijo: »Tu imate, pa vodite in gospodarite s tovarno sami kakor veste in znate. Meni se ne izplača.« Delavci morajo biti tudi za ta slučaj pripravljeni. Če podjetje propade, so brez dela. Rešeni bi bili za ta slučaj, če bi se bili usposobili sami voditi podjetje. Za ta namen je pa treba vestnosti, izobrazbe in zanesljive, trdne organizacije.

**Gospodarska tolažba.** Kaj bi ti rekel človeku, ki bi prišel k tebi in te tolažil tako: »Delavec, ti imaš svoj zaslužek. Ta zaslužek moraš odstopiti državi. Če si kupil hišico, vrtiček obdelal, si omislil žepno uro, tedaj se motiš, če meniš, da je to tvoje. Državna last je. Državni človek bo s tem razpolagal in ti odvzel, kadar se mu bo zdelo.« — Ti bi mu odgovoril: »Vsak dela zato, da bi kaj imel od dela. Nihče ne dela in se ne poti zato, da bi kdo kradel in ropal njegovo last.«

**Socialno zavarovanje.** Svoj čas država ni skrbela s postavami, da bi ščitila maledga človeka pred krivičnim izsesavanjem. Sedaj mora storiti svojo dolžnost, da bo v njej varen najslabotnejši človek. Izsesavanje in oderuštvo si zmeraj najdetja pot, da v imenu postave pije delavec zaslužek in premoženje, s katerim bi se zamoglo pomagati dobrotvornim ljudskim podjetjem. — Poleg temeljne plače in delovne dobe je treba s postavo urediti preživljanje za čas bolezni in za stare dni — starostni dohod, starostno rento s postavo socialnega zavarovanja.

**Angleška komisija,** na čelu njeje polkovnik Backer, se je mudila 23. februarja na Jesenicah, kjer je študirala prehranjevalne razmere. Zaslislali so domačine in delavce. Na splošno željo in zahtevo po živilih je taista obljubila, da bo v najkrajšem času poslala odpomoč v živilih.

## Pristopajte k Jugoslovanski Strojovni Zvezi!



## J. S. Z.

Poročilo V. rednega letnega občnega zbor skupine J. S. Z. v Možici,

ki se je vršil dne 23. febr. 1919.

Dne 23. febr. t. l. se je vršil V. redni letni občni zbor skupine J. S. Z. Možica v Možici v prostorih pri žagmestu. Udeležba je bila tako nekako srednja, ker ni bilo zadostno razglašeno. Ob četrt na 12. uri opoldne otvori zborovanje v imenu predsednika, ker je bil ta vsled bolezni zadržan, tov. Cvikel in da besedo g. govorniku Kogej iz Ljubljane, kateri bolj v kratkih besedah oriše razmere rudarjev in skupin v Idriji, postopanje socialistov ob času štrajka, nakar se vrši občni zbor.

### Poročilo tajnika.

Poroča tajnik tov. Cvikel. Skupina J. S. Z. v Možici je imela v preteklem letu samo en shod, t. j. 29. junija, na katerem je govoril g. Jož. Gostinčar. Ker je bilo ravno med štrajkom, je njegov govor slopel na tem in je napravil dober utis na delavstvo. V preteklem poslovnem letu je imela skupina rednih odborovih sej 10, izrednih 3, skupaj 13. Pisem se je oddalo od meseca maja brez obračunov do 31. dec. 25, sprejelo 23, brzojavov oddalo 4, sprejelo 2, skupno število korespondence: 48 pisem, 6 brzojavov.

### Skupina je bila zastopana:

1. Pri štrajku po dveh zastopnikih: g. Smodeju in g. Dr. Dovaku. — 2. Pri pritožni komisiji. — 3. Pri bivšem okrajnem glavarju in nadzorniku prehrane, ki sta proučevala tukajšnje prehranjevalne razmere.

### Vloge.

Skupina je napravila dve vlogi na sledeče oblasti:

1. Na bivšo c. kr. okrajno glavarstvo, ker se je govorilo o gotovih skladiščih, da bi imelo biti dosti živeža, delavstvo je pa stradalo in se je ta zadeva potem uradno preiskala, skupno z delavskimi zastopniki. Seveda socialistom ni bilo po volji, ker je bila vloga napravljena od strani skupine.

2. Skupina je napravila vlogo, oziroma protest na bivšo c. kr. deželno vladno, prepovedi delavskega sestanka, ki ga je prepovedalo okrajno glavarstvo za 18. avgusta pretekli l.

### Spomenice.

Skupina je poslala sledeči dve spomenice:

1. Sestavilo se je eno poročilo o tukajšnji prehrani meseca julija in je potem poslalo g. Gostinčarju, da jo je predložil državnemu zboru, kar se je potem čez en mesec, t. j. septembra tudi zgodilo.

2. Skupno s skupino Črno so se sestavile zahteve delavstva in se je dalo na glasovanje v Črni, Možici in v Guštanju. V tem je bilo zapopadeno vse, kar je delavca žalilo in ga deloma še, kakor n. pr. osemurni delavnik, kateri pa je sedaj že vpehjan, stanovanjsko vprašanje, prehrana, plača itd. in se poslalo J. S. K., da je ta predložila vladi.

Iz tega je razvidno, da naša organizacija ni otročarija, kakor jo smatrajo socialni demokrati, ampak da je organizacija, ki se v resnici bje za obstanek in napredek delavstva, in ne tako kakor nasprotniki, ki samo hujskajo in begajo slovensko delavstvo.

Trboveljsko delavstvo se je zopet začelo pogajati zaradi zaslužka s trboveljsko družbo, in sicer za zvišanje plače in ceneja ter zadostno število živila, ker v sedanjih razmerah ne more delavstvo izhajati. Trboveljska družba je odklonila delavstvu kako zboljšanje popolnoma. Delavstvo ji je zagrozilo s stavko, ako se plača ne izboljša. Družba se izgovarja, da produkcij pada od meseca do meseca, ker delavstvo noče delati. Pojasnjujemo na tem mestu, da produkcija res pada, ampak tega je družba sama kriva. Delavstvo ima vedno mnogo premoga nakopanega, pa ga od delavnega kraja oddati ne more, ker ne dobi delavstvo za premož potrebnih vozčkov. Vsaki dobav in kraj naj bi dobil v 8. urah vsaj 8 do 10 praznih vozčkov, dobi pa komaj po dva ali pa sploh nobenega, tukajšnje ravnateljstvo premišljuje vedno, za katerim grmom se skriva zajec in obsoja delavstvo. Pa stvar ni taka. Umevno je, da čevlji na nogi ne ostane vedno cel, ker se rabi. Nekoliko se pozneje res zakrpa, nazadnje se pa le mora vreči proč in treba ga je nadomestiti z novim. Ravno tako je tudi z našimi vozčki pri rudniku. Rabili so se vozčki, dokler je še kak žebelj držal, nazadnje, ko ni bil več za popravilo, se ga je razbilo in za drva zažgalo. To je bilo dan za dnevom skozi vsa leta v vojnem času. Druga leta pred vojno, se je vsako leto za nadomestilo starih vozčkov napravilo približno 150 novih poprečno vsako leto. Kaj pa sedaj skozi zadnjih pet let, žalibog moremo zapisati eno prazno ničlo. Ako bi bila ravna slava družba, kakor je pred vojno ravnila, bi

bila danes produkcija še ravno ista ali pa še boljša, kakor je bila pred vojno, tako so pa dogodki v našem rudniku zelo žalostni. Delavci imajo plačo od vozčka, takozvani »gedinje«. V svojem delavnem času dobi delavni kraj po kaka dva vozčka ali pa sploh nobenega, med tem ko mu pripada, ako je vse normalno po 8 tudi po 10 praznih vozčkov; torej je čisto logično, da dobava premoga mora padati. Upamo, ako bo naše poročilo kaka stara ženica čitala, bo to razumela, a našim trboveljskim gospodom ne gre v glavo. Zadnji čas zelo veliko delavstva prihaja v naš rudnik. Kakor je slišati, pride jih še več sto iz Pruske Nemčije. Ker ni zaslužka, gredo delavci čez nekaj dni zopet dalje, ker tukaj se res ne more živeti, lahko bi se pa izborno delalo pri nas, pa tega ni delavec kriv, ampak družba sama. Ako bo to šlo naprej, bodo kmalu stale Jesenice in tudi železnica bo morala jenjati z vožnjo. Dobro bi bilo vlado na to opozoriti, da ne pride do katastrofe. Ako ne more trboveljska družba nekaj sto novih vozčkov napraviti, naj čisto enostavno vlada sama prevzame rudnik v svojo oskrbo.

Trbovlje. V nedeljo se je pripetil slučaj, da je vojaška straža pri razdeljevanju mesa baje po nepotrebnem streljala. Umevno je, da je bilo delavstvo vsled tega čina skrajno razburjeno. Grozilo je celo s štrajkom. Umetno bi bilo, da se zadeva od strani vlade natančno preišče.

Tukajšnja soc. dem. delavska organizacija agitira potom svojih zaupnikov s skrajnim terorizmom. Žuganje z odpustitvijo iz službe ali premembo službenega mesta se tem gospodom ne zdi preizkušnja. Naj bi vendar upoštevali čas in ravnali po demokratičnih načelih ter pustili posamezniku svobodo združevanja.

Trbovlje. V nedeljo, dne 16. februarja je imela skupina J. S. Z. sestanek, na katerem so podali delegati v osrednjem občnem zboru svoja poročila.

Trbovlje. Minulo nedeljo so naši vrli »Orli« ponovili igro »Revček Andrejček«. Igra je v celoti boljše izpadla kot prvokrat. Našim neutrudljivim »Orlom« in gospodičnam, ki so pri uprizoritvi sodelovale, čestitamo na uspehu in želimo, da nam zopet kmalu kaj lepega uprizore.

Pijančevanje v Trbovljah. V nekaterih tukajšnjih gostilnah imajo ta privilegij, da lahko tudi po policijski uri pijančujejo v skritih kotih. Ker je ta navada, namreč pijančevanje, tukaj jako razpasena, naj bi posegla »Sveta vojska« vmes.

Iz Kroepe. V nedeljo dne 23. februarja je priredil naš ljudski oder veselico. Govornik je proslavil našega prvega slovenskega pesnika Val. Vodnika ob stoletnici njegove smrti, naše delavstvo je pa zapelo pod spretnim vodstvom precizno natančno Schwabovo »Mornar« in Volaričovo »Noso« in vprizorilo veseloi gro »Občinski tepček« v nabit polni dvorani (zadruž. skladišču). Ljudstva je prišlo iz Radovljice, Mošenj, Kamnegorice in okolice kakor še nobenkraj, zato je bil tudi gromni dobiček tak kot še nikoli. Splošna sodba tujega občinstva je bila, da Kroparji znajo igrati kakor malokje ali nikjer na Gorenjskem. Boljšega igravca kot pisar in občinski tepček se težko dobi.

Odkar je dobilo našo žel. obrt. zadru go s pomočjo Jugoslovanske strokovne zveze in Slovenske Ljudske Stranke naše delavstvo v roke, je pri nas zavel nov veter. Naše delavstvo je veselo, ker diha svobodo; nič več se ne boji nad seboj tiranske roke, ni več absolutizma, vse se dela zapu no, sporazumno in vendar tak red in za to povsod med delavstvom v tem oziru ves elje in zadovoljnost. Le vprašaj jih, če ne verjameš. Delavstvo pa tudi ve, kdo mu je svobodo pridobil in izvojeval, namreč: ju goslovanska strokovna zveza in Slovenska Ljudska Stranka. Zato je pa tudi obema hvaležno, zato se je tako številno vpisalo v strokovno zvezo, zato je sedaj vse v taboru Slovenske Ljudske Stranke in jima hoče ostati zvesto. — Ker je v delavskem oziru sedaj ljudstvo zadovoljno in veselo — ni več ugodnih tal za socialdemokrate. Pomagali naj bi nam bili poprej, sedaj so nam drugi, vi ste prepozni. Le pojdite lepo proč, recimo na Jesenice, mi vas v resnici ne potrebujemo več! In če priredite še več shodov pri nas in še bolj prijazno vabite, mi vas poznamo dobro in smo zadovoljni s sedanjim vodstvom, zato na vaš shod ne gremo.

Za hrano je še vedno slabo med nami. Ker je bila naša konzuma aprovizacija dosedaj združena s kmečkimi občinami, zato smo sklenili vsi Kroparji in Kamnogoričani soglasno, da se od kmetov ločimo, da smo delavci zase in bomo skupno dobili, kar nam gre, namreč hrane in živil. Zato z združenimi močmi pogumno in veselo naprej na započetem potu!

Zadnjega dopisnika iz Kroepe moram popraviti, ni prav poročal. Georg Magušar dedič ni vrget delavstva na cesto, ampak je bil ustavljen delo in njegovo delavstvo je brez dela, razun onih, katerih se je usmilil L. Hafner in zadruga. Vojske ni več, da bi se mogel kdo oproščati, denarja imam dovolj, čemu bi se še z delavstvom ukvar-

jal, kaj meni delavec mar, če tudi nima dela in trpi v tej draginji pomanjkanja in lakote, tako govori — kapitalist-liberalce.

j Dobili smo kuverto z naslovom: P. n. g. Mihael Vurkelc, Kapla vas 4, P. St. Pavel pri Preboldu, Stajersko. — Čez naslov pa je stalo debelo tiskano z nemškimi črkami: Unzulässig, zurückleiten! Vprašamo pošto ravnateljstvo, kako upravlja pošta v St. Pavlu v Savinjski dolini svojo službo. Zdi se nam, da tu notri tiči nekaj drugega. Kaj, to pokaže bližnja bodočnost. J. S. Z. je odposlala to pismo na naslovljenca 22. febr. t. l.

Središnji upravni odbor »Hrvatskog kršćanskog radničkog saveza« (Hrvatske kršćanske delavske zveze)

sazivlje

### GLAVNU GODIŠNJU SKUPŠTINU

koja će se obdržavati dne 9. ožujka (marca) u 9 sati prije podne u dvorani »Obrotnobornog Doma«, Mažuranićev trg br. 26 prizemno, uz slijedeći dnevni red:

1. Predsjednik otvara;
2. Konstituira se skupštinski biro;
3. Čita se zapisnik prošle skupštine;
4. Tajnik izvješćuje;
5. Podružnice izvješćuju;
6. Blagajnik izvješćuje;
7. Revizorji izvješćuju;
8. Mijenjaju se pravila i poslovnik;
9. Predlozi;
10. Izabiru se odbori »Saveza« i za grebačke podružnice.

Izza skupštine će se obdržavati

### konferencija

sa slijedećim referatima:

1. Mi i današnji položaj;
2. Naša organizacija;
3. Hrvatski katolički narodni pokret.

Razpravljanje će se nastaviti poslije podne u 3 sata, prije skupština će biti sv. misa u crkvi časnih sestara (Frankopanska ul.) u 8 sati.

Na skupštinu imadu pristup samo članovi »Saveza« i gosti. Roje odbor posebno pozove. Vanjski delegati neka se kot dolazka u Zagreb odmah najave u društvenim prostorijama »Saveza« (Prilaz 29 dvorište), da ih se odvede na stanovanje.

### Središnji upravni odbor

»Hrvatskog kršćanskog radničkog saveza«

Antun Šantaj,  
predsjednik.

Martin Gredičak,  
potpredsjednik.

Gabro Habjanić,  
tajnik.

## Železničar.

### Slovenski železničarji!

Pristopajte v Jugoslovansko Strokovno Zvezo!

Strokovna zveza si je že tekom svojega obstanka osvojila po celem Slovenskem toliko delavstva, da je eno največjih delavskih strokovnih društev na jugu. Strokovna Zveza skrbi za delavsko izobrazbo! Prireja predavanja, poučne shode, raziskuje delavske razmere, vloga prošnje na urade za pridobitev delavskih pravic in zboljšanje delavskih razmer! Vloga za izboljšanje plačilnih razmer na delodajalce spomenice. Jugoslovanska Strokovna Zveza je najboljša delavska zavarovalnica za bolniške in za brezposelne podpore. Z ozirom na razmere železničarjev je ustanovila poseben železničarski odsek, v katerem se plačuje:

Pristopnina 1 krono in mesečna članarina

|                          |        |
|--------------------------|--------|
| za I. razred . . . . .   | K 1—   |
| za II. razred . . . . .  | K 1:30 |
| za III. razred . . . . . | K 1:50 |
| za IV. razred . . . . .  | K 2:10 |
| za V. razred . . . . .   | K 2:70 |

Razred si zbere vsak sam.

Bolniške podpore dobi vsak član skozi 7 tednov po dotičnih poslovnikovih doloilih vsak dan

|                       |        |
|-----------------------|--------|
| I. razred . . . . .   | K 0:50 |
| II. razred . . . . .  | K 0:75 |
| III. razred . . . . . | K 1—   |
| IV. razred . . . . .  | K 1:50 |
| V. razred . . . . .   | K 2—   |

Brezposelna podpora znaša skozi sedem tednov dnevno

|                       |        |
|-----------------------|--------|
| I. razred . . . . .   | K 0:60 |
| II. razred . . . . .  | K 0:90 |
| III. razred . . . . . | K 1:10 |
| IV. razred . . . . .  | K 1:80 |
| V. razred . . . . .   | K 2:30 |

Izredna podpora se določi z najvišjim zneskom

|                             |       |
|-----------------------------|-------|
| v I. razredu . . . . .      | K 30— |
| v II. razredu . . . . .     | K 40— |
| v III., IV. in V. razredu . | K 50— |

Posmrtno podporo dobi, kdor poleg članarine prispeva mesečno 50 vinarjev. Znaša do petega leta članstva 80. po petem letu po 200 kron.

Brezplačno pravno varstvo dobi vsak redni član, ki je plačeval vsaj dva meseca članarino, in sicer pri vseh posledicah ponesrečenja v izvrševanju službe, pri prikrajanju plače ali prejemkov kakor tudi kadar je radi zanemarjanja ali neizpolnjevanja svoje službenih dolžnosti po sodnji zasledovan.

Brezplačno dobe člani-železničarji tednik »Našo Moč«.

Slovenski železničarji! Nobeno strokovno društvo vam ne nudi toliko prednosti in koristi, kakor Jugoslovanska Strokovna Zveza. Nobeno delavsko društvo ne dela tako požrtvovalno za svoje člane, kakor J. S. Z., najboljša in najpožrtvovalnejša zaščitnica slovenskih železničarjev.

Pristopajte ji in agitirajte za vstop vanjo pri vseh svojih tovariših!

Železničarji so zdaj organizirani na treh straneh.

En del je organiziran v posebni »Zvezi jugoslovanskih železničarjev«.

En del je organiziran pri socialnih demokratih pod imenom »Splošna železničarska organizacija za Jugoslavijo«.

Tretji del je organiziran pri »Jugoslovanski strokovni zvezi«. Tvorijo v tej zvezi svojo organizacijo, svojo železničarsko skupino, hkrati pa nočejo pretrgati stika z drugimi prometnimi in delavskimi strokami, dobro vedo, da so gotove zahteve vsem uslužbencem in vsem delavskim stanovom skupne.

Železničarska skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze je imela svoj redni mesečni sestanek v Ljubljani v »Ljudskem domu«. — Dostavila se je članarina za mesec februar.

Člani »Prometne Zveze« nadaljujejo svoje članstvo pri svoji železničarski skupini v Jugoslovanski Strokovni Zvezi pod istimi ugodnostmi kot so jih imeli pri bivši Prometni zvezi železničarskih uslužbencev. — Novi člani imajo pravice in dolžnosti novih članov.

Pravila železničarjev Jugoslovanske Strokovne Zveze se ponatisnejo v »Naši Moči«.

Posmrtnina po t. soprogu v znesku 200 K se je izplačala Alojziji Bučar.

Za stanovanja. V Ljubljani manjka stanovanj. Zato zgradi poverjeništvu za javna dela nove stavbe. V ta namen nakupi več stavbnih parcel. Ponudbe sprejema poverjeništvu do 15. marca.

## Cestar.

Službi dveh cestarjev. — Okrajni cestni odbor v Kočevju razpisuje službi dveh cestarjev, enega v Kočevju in enega v Stari cerkvi, s prvotno plačo 50 K na mesec in do preklica z enako draginjsko doklado.

Nekolkovane prošnje, opremljene z domovnico, z zdravniškim in pravstvenim spričevalom, naj se vložijo dne

15. marca 1919

pri podpisnem okrajnem cestnem odboru.

Izmed, sicer enakih, prosilcev ima jo prednost vojni invalidi, če so splošno za cestarsko službo.

## Delavsko pravo.

### OKROŽNICA IZ LETA 1891.

Narava in pravica do stalne lasti.

Pa še več. Predlagajo sredstvo, ki očitno nasprotuje pravičnosti. Da namreč poseduje kdo zasebno kako stvar kot svojo, je pravica, dana človeku od narave. — Pač je tudi v tej zadevi prav velika razlika med človekom in rodom drugih živih bitij. Kajti živali se ne vodijo same, ampak vodi in vlada jih dvojen naravni nagon. Ta instinkt vzbuja in varuje v živalih zmognost delovanja, razvija prilično njihove moči, vzbuja njihove gibe in jih določuje. Nagon jih vodi, da varujejo sebe in svoje življenje, ravnatoko jih nagon goni, da ohranjajo svoj rod. To oboje pa dosežajo primerno s tem, da se poslužujejo stvari, ki so jim nudene in ki so jim prisotne; dalje pa se kajpada ne morejo povsoteti, ker jih giblje zgolj čut in stvari, ki jih zazna čut.

Zelo drugačna je narava človekova. V njem živi cela in polna moč živalske narave. Zato je od te strani, da živa stvarne dobrine, podeljeno človeku prej več ko vsakemu živalskemu rodu. Ali živalska narava, čeprav jo posedamo zvrhama, vendar je precej daleč od tega, da bi obsegla človeško naravo. Mnogo nižje je od človeške narave in rojena, da sluša in uboga človeško. To, kar nas odlikuje in se dviga iz nas, to kar podeljuje človeku, da je človek in ga loči od živali po celem rodu, to je pamet ali um.

In iz tega vzroka, da je samo ta žival deležna pameti, je potrebno, da so človeku dane dobrine, ne le da jih uživa, ampak da jih po stalni in redni pravici poseduje, in sicer ne samo tiste, katere povzujemo, ko se jih poslužujemo, ampak tudi tiste, ki nam ostanejo, da se jih poslužujemo.

Če natančneje premočimo človeško



naravo, kakoršna je sama v sebi, se to še bolj ujasni.

Človek zazna z umom nešteto stvari, jih pridržuje sedanjim rečem, jih zveže s prihodnjimi; ker je sam gospod svojih dejanj, zato pod večno postavlo, pod oblastjo Boga, ki vse po največji previdnosti vlada, vlada človek sam sebe po previdnosti svojega sklepa; zato je v njegovi oblasti, da izvoli stvari, o katerih sodi, da so zanj najbolj primerne, da mu bodo koristne ne le za zdaj, ampak tudi za bodoče. Iz tega sledi: v človekovi naravi je, ne le da gospoduje sadežem zemlje, ampak zemlji sami. Vidi namreč: plodna zemlja mu nudi stvari, ki so potrebne za bodoči čas. Potrebe vsakega človeka so kot stalne tirjatve. Danes jih zadovoljiš, jutri se spet oglase. Torej kdor je dal človeku tako naravo, mu je moral nakazati tako reč, ki mu ostane za stalno in trajno. A te vrste trajnosti mu ne more nuditi nobena druga reč, kakor zemlja s svojimi plodovi.

Ni vzroka, da bi za vedno prevzela preskrbo država. Človek je starejši ko država. Zato je moral imeti on svojo pravo, da varuje življenje in telo, po naravi, prej ko se je bil združil z državo.

Da pa je Bog dal zemljo vsemu človeškemu rodu, da se je poslužuje in jo uživa, to ne more po nobenem sklepu nasprotovati zasebni lasti. Pravimo, da je Bog dal zemljo človeškemu rodu v splošno rabo, ne zato, da bodo vsi gospodari brez razlike, ampak zato ker ni odkazal nikomur, naj poseduje ta kos, ampak je prepustil marljivosti ljudi in določbam narodov, da si začitajo zasebno last.

Sicer pa naj bo zemlja razdeljena med zasebnike kakorkoli, vendar nejenja služiti skupni koristi vseh. Vsak človek živi od tega, kar donša njiva. Kdor njima zemlje, ima roke. Zato je res: ves način, da oskrbimo žitje in razvijejo, sloni na delu. Delo vložil eden v zemljišče, drugi v svojo delavsko obrt. Svojo plačo dobi nazadnje vendarle vsak od mnogovrstnega zemskega sadu, za katerega jo zamenja.

**Invalid** z različno pisavo, mirnega značaja in veseljem do umetnega vrtarstva (cvetličarstva in semenoreje) najde prijetno zatočišče. Nudi se mu lepa bodočnost. Oglasi naj se v poverjeništvu za socialno skrb v Deželnem dvorcu, II. nadstropje, soba št. 125.

**Državna posredovalnica za delo** je otvorila 22. m. m. svojo podružnico v Mariboru na Grajskem trgu št. 1, v koje delokrog spada za enkrat ves slovenski del Stajerske. Vsi delojemalci in delodajalci iz Stajerske naj se zglašajo v svrhu posredovanja odslej le pri omejenih podružnicah. Za pismene prijave je naslov: »Državna posredovalnica za delo, podružnica za Maribor in okolico« v Mariboru, Grajski trg 1.

## Razno.

### Izvoz prtljage in živil.

Ministrstvo za trgovino in industrijo v Belgradu je z odlokom z dne 10. februarja 1919, št. 256, odredilo, da smejo pri prehodu iz države SHS v inozemstvo potniki za svojo izključno osebno porabo jemati seboj brez posebnega izvoznega dovoljenja toliko prtljage, obleke, perila in obutve, kolikor teh stvari najnujnejše potrebujejo za potovanje, nadalje živil za tri dni. Ta določila veljajo tudi ob selitvi v inozemstvo.

Za vse drugo blago in istotako za živila, kolikor presegajo gorenjo množino, je potrebno izvozno dovolilo, ki ga izdajajo do sedaj za to določeni uradi.

**Kjer hočete ustanoviti** izobraževalno društvo, se obrnite na J. S. Z. ali pa na Slov. Kršč. Socialno Zvezo v Ljubljani.

**»Nepoštenost.«** Pod tem naslovom pri naša socialnodemokratski »Naprejek« z dne 27. febr. t. l. surov članek, ker je objavila »Naša Moč« dopis delavstva v Vevčah in pa vladni dopis poverjeništvu za socialno skrbstvo. Dopis se ne vjemata in zato ravno smo objavili obo. Vladni dopis namreč trdi: »Ugotovilo se je, da je povprečni zaslužek delavstva na temu osem urnega dnevnega dela sedem kron...« Res pa je, da je znašala povprečna dnevna plača delavstva v papirnici v Vevčah ne za osem, ampak za celih deset in dve kroni 40 vin. in eno krono 50 vin. draginjske doklade, torej skupaj je bil povprečni dnevni zaslužek v mesecu januarju za deset ur tri krone 90 vin. Za osem ur pa 8 x 24 vin. + 150 K, to je tri krone dvaintrideset vinarjev.

Za točnost in popolno zanesljivost vsakega dopisa uradnosti ne more jamčiti. V tem slučaju pa tudi vladni dopis, oziroma ugotovilo poverjeništvu za socialno skrbstvo ni bilo točno.

Naše dopisnike pa prosimo, naj navedejo v dopisih samo zanesljive in resnične podatke. Naši nasprotniki komaj čakajo na kak neresničen podatek, pograbijo za kost in prekriže s tem vse naše resnične trditve.

**Vlada** je sklenila, da se s prihodnjim šolskim letom odpre v Ljubljani slovenska

univerza in je v ta namen votirala 1 milijon 400.000 kron. Univerza bo ustanovljena na realni podlagi, tako da bodo na nji poučevali tudi tehnično stroko. Pozdraviti moramo ta korak posebno mi delavci, obrtniki in kmetje. Kajti dosedaj so morali naši sinovi daleč tja v nemške kraje študirati, kjer so bili tuji med tujci, nobene zaslombe med ljudstvom, ampak so samo nosili naše trdo prislužene groše v letni vsoti več milijonov kron tujcem, s katerimi so ti živeli tudi sebe. Sedaj bo ostal ves ta denar doma. Pa ne samo to! Študirali bodo v popolnoma domačem mestu ter bo tudi izdelek veliko manjši. S tem bo omogočeno, da se bodo sinovi delavcev malih in srednjih uradnih in malih kmetov tudi lahko posvetili visokošolskim študijem.

**Za slovensko trgovsko šole** v Ljubljani razpisuje ravnateljstvo te šole učno mesto učitelja za srbohrvaščino in italijanščino.

### Preskrbne družin padlih (umrlih) in pogrešanih vojakov.

Vdova ima do pokojnine pravico:

če je njen mož padel pred sovražnikom, to je zadet od sovražnikovega orožja, ali pa je umrl na ranah, težkih zunanjih poškodbah, naporih vojske ali nalezljivih boleznih, ki so ga doletele v izvrševanju vojne službe.

Pokojnina pristojna vdovi ne glede na to, če si more sama kaj prislužiti ali ne, ali pa če je premožna ali ne.

Vdova, ki ni živela skupaj z možem, predno je odšel v vojsko, nima pravice do pokojnine, razen če dokaže, da ona ni kriva, da je prenehala zakonska skupnost z možem. Dalje vdova ne dobi pokojnine, če se dokaže, da je njen mož zagrešil velik zločin (mož, ki je pobegnil k sovražniku pred 3. 10. 1918 se ne smatra kot vojaški begun, ravnotako ne oni, ki je bil radi svojega jugoslovanskega mišljenja obsojen na težko ječo).

Če dobi vdova po moževi smrti pokojnino, se ji nakaže tudi za vsakega zakonskega ali pozakonjenega (legitimiranega) otroka, ki ga ima v oskrbi, v zgojevalnini, katere se ji izplačuje toliko časa, da ni otrok preskrbljen, in sicer pri dečkih do končnega 16., pri deklicah do končnega 14. leta. Sirotam, ki obiskujejo tuzemske šole, se dovoli vzgojevalnina do konca študija, vendar ne dalje kot do končnega 24. leta. Nepozakonjene (nelegitimirane) sirote nimajo pravice do vzgojevalnine. Za take bi prišla slučajna miloščina v poštev.

Obojestransko osiroteli otroci, ki niso še preskrbljeni, dobivajo posebno vzgojevalnino.

Vzgojevalnina za sirote brez staršev ali pa za take sirote, katerih mati ali oče ne dobiva pokojnine, se nakaže varuhom (varuhinjam).

Zakoni z dne 27. 4. 1887, drž. zak. št. 41, 3. 4. 1891, drž. zak. št. 48, 28. 3. 1896 drž. zak. št. 48 in 19. 3. 1907 drž. zak. št. 86, ostanejo do nadaljnjih naredb še v veljavi.

### Vloge

za pokojnino vdov in vzgojevalnino sirot naj vsebujejo sledeče podatke:

1. čin (sarža) moža (očeta);
2. ime in priimek umrlega (padlega) ali pogrešanega;
3. pri kateri četi, zavodu itd. je služil;
4. a) kdaj in kje je umrl, padel ali se pogrešal;
- b) kje je pokopan;
5. civilni poklic moža (očeta);
6. a) ime vdove (žene) ali;
- b) ime varuha (varuhinje);
7. imena in rojstni podatki živečih otrok:

- a) zakonskih,
- b) pozakonjenih (legitimiranih),
- c) nezakonskih (nelegitimiranih);
8. ali so vsi otroci v oskrbi matere (mačehe)?;
9. je li vdova (žena) do mobilizacije živela s pokojnim (pogrešanim) možem v zakonski skupnosti?;
10. stanovališče in natančni naslov stanovanja vdove (žene) oziroma, ako so otroci tudi brez matere, varuhovo ime, stanovališče in natančen naslov stanovanja. (Ne pozabite navesti tudi za dnjo pošto, ker je to za pošiljanje denarja zelo važno);
11. ali prejema rodbina prispevek za preživljanje oziroma državno podporo (naklonitev), ali kako drugo?

K tej vlogi naj priloži vdova (žena, varuh, varuhinja) sledeče listine:

- a) krstni (rojstni) list vdove (žene);
- b) poročni list vdove (žene);
- c) krstne (rojstne) liste otrok;
- d) mrtvaški list (izvleček iz mrtvaškega spisa);
- e) spričevalo o zakonski skupnosti do mobilizacije (uvrstitve v vojsko).

### Varuhi naj priloži tudi:

f) mrtvaški list vdove.

Vse te listine se lahko nadomestijo s poročilom župnega urada, ki vsebuje vse podatke iz krstne (rojstne), poročne in mrtviške matice o družini, ter potrdilo o zakonski skupnosti.

### Stranka naj predloži vloge edinole občinemu uradu!

Občinski urad jo pregleda, priloži domovinski list umrlega (padlega) ali pogrešanega in predloži vse skupaj okrajnemu glavarstvu. Ako ni mogoče napraviti domovinskega lista, naj se vzrok kratko navede, n. pr. družina ima domovinsko pravico v zasedenem ozemlju (n. pr. Solkanu, Primorsko), ali izven naše države.

Okrajno glavarstvo dopolni vlogo s spričevalom o nepremožnosti ali s premoženjskim izkazom ter z uradnim zdravniškim spričevalom o zdravstvenem stanju vdove (žene) in s potrdilom, ako družina prejema vzdrževalnino ali kako podporo, (naklonitev). — Tako spopolnjeno vlogo naj glavarstvo vpošlje pristojnemu vojnemu dopolnilnemu poveljstvu.

Vojno dopolnilno poveljstvo preskrbi še vse potrebne listine v smislu točke 4, okrožnice z dne 14. septembra 1887, Pres. št. 4872 (N. V. Bl. 30).

Iz vloge mora biti razvidno, da je pokojnik podlegel ranam, naporom, nezgodam ali drugim vojnim poškodbam, zadobljenimi pred sovražnikom, oziroma brez lastne krivde v izvrševanju vojaške službe.

Vojno dopolnilno poveljstvo predloži vlogo za preskrbovalnino vojaški intendantci za Slovenijo v Ljubljani.

Do pokojnine imajo po zakonu o vojnih dajstvih pod danimi pogoji pravico tudi vdove po možeh, ki so bili med vojsko omenjenemu zakonit podvrženi ali, ki so prostovoljno opravljali vojaško službo.

Vdove po vojaki, ki niso vsled vojske (izvrševanja vojaške službe) umrli, ne dobe pokojnine. Lahko pa prosijo za milostno pokojnino.

Takim vlogam za milostno pokojnino naj vdova poleg drugih prilog priloži tudi spričevalo pravosti.

Vloga in priloge so kolka proste.

Vse stranke in uradi naj se strogo ravnajo po teh navodilih: pomislijo naj, da nepravilno napravljena vloga zelo otežkoči in množi uradno delo; največ pa trpi seveda stranka, ker se rešitev prošnje radi nepravilne vloge zelo zavleče.

### Službe, trafike in ustanove za invalide ali svoje padlih.

»Komisija za preskrbo vračajočih se vojakov v Ljubljani« bo z naprejem redno opozarjala na proste službe, trafike in ustanove za invalide in svoje padlih, umrlih ali pogrešanih vojakov. Z razprtiimi črkami bo tiskana oblast, ki je mesto razpisala in pri kateri je treba prošnjo vložiti, za tem sledi razpisana služba, trafika itd. V oklepaju je povedan dan, do katerega se mora prošnja vložiti in številka uradnega lista (n. pr.: u. l. št. 50), v katerem so navedeni vsi natančnejši podatki in pogoji. Vojnim invalidom so pridržana: 1. izključno vsa mesta slug, paznikov (tudi vratarjev v vseh javnih uradih, sodiščih, kaznilnicah, šolah, občinah, zavodih in obratih, katere država ali nadzira ali podpira; prav tako vsa mesta opravilcev drž. pravdnih izven sodišč pri sodnih dvorih; 2. dve tretjini vseh prostih službenih mest pisarniških uradnikov, poduradnikov in pomožnih pisarniških moči.

### Službe:

Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani, gradbeni urad: 3 cestni mojstri (Jesenice, Trbiž, Celje), 2 rečna mojstra (Celje, Ptuj) (do 31. marca 1919, u. l. št. 53).

Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani, gradbeni urad: 18 cestarjev, 6 v celjskem, 6 v kranskem, 1 v ljubljanskem, 2 v novomeškem in 3 v slovenjegraškem stavbenem okraju (do 31. marca 1919, u. l. št. 53).

Meroizkusno nadzorništvo v Ljubljani: 1 pomož. pisar. moč, 1 pomož. sluga (do 4. marca 1919, u. l. št. 53).

Mestni magistrat celjski: 1 kancelist, 3 pisar. pomočniki, 1 sluga, 4 mitničarji in 1 vodni mojster (do 10. marca 1919, u. l. št. 54).

Mestni magistrat celjski: 1 oskrbnik (do 10. marca 1919, uradni list št. 55).

Mestni magistrat celjski: 1 oskrbnik (do 10. marca 1919, uradni list št. 55).

Finančno ravnateljstvo v Ljubljani več preglednikov, višjih paznikov in paznikov finančne straže za Banat, Bačko itd. (do 11. marca 1919, uradni list št. 55).

Predsedništvo višjega dež. sodišča v Ljubljani: 4 vodje zemljiških

knjiž (1 v Celju, 1 v Mariboru, 2 v Novem mestu), 12 viš. pisar. oficijalov (1 v Radovljici, 1 v Brežicah, 1 v Konjicah, 1 v Šmarju, 1 v Ormožu, 1 v Slov. Bistrici, 2 v Ptuj, 1 pri Sv. Lenartu, 1 v Pliberku, 1 v Metliki in 1 v Mokronogu, 46 pisar. uradnikov (do 8. aprila 1919, u. l. št. 54), in sicer 3 pri deželnem sodišču v Ljubljani, 2 pri okrožnem sodišču v Celju, 8 v Mariboru, 3 v Novem mestu, 1 pri okrajnem sodišču v Kranju, 1 v Kranjski gori, 1 v Litiji, 2 na Vrhniki, 2 v Brežicah, 1 v Gornjem gradu, 1 v Konjicah, 1 v Laškem, 1 v Rogatecu, 2 v Slovenjem gradu, 2 v Šoštanj, 1 v Ljutomeru, 1 v Ormožu, 4 v Ptuj, 1 v Slov. Bistrici, 1 v Zgornji Radgoni, 2 v Pliberku, 1 v Velikovem, 1 v Železni Kapli, 1 v Ribnici, 1 v Kozjem in 1 v Metliki.

Državno pravdnništvo v Ljubljani: opravilci državnega pravdnništva v Cirknici (do 31. marca 1919, u. l. št. 54), Radovljica, Škofja Loka, Vrhnika (do 10. aprila 1919, u. l. št. 57).

Ravnateljstvo Drž. obrtne šole v Ljubljani: 1 šolski sluga, 1 kurjač (do 20. marca 1919, u. l. št. 54).

### Trafike:

Finančno okraj. ravnateljstvo v Ljubljani: Tobačna glavna trafika v Spodnji Šiški (do 15. marca 1919, u. l. št. 52).

Finančno okraj. ravnateljstvo v Ljubljani: Tobačna glavna trafika v Mlinem 5 (dav. okr. Radovljica do 15. marca 1919, u. l. št. 52).

### Ustanove:

Komisija za začasno vodstvo in likvidacijo dež. uprave v Ljubljani: Karel baron Wurzbachove, cesarice Elizabete ustanove za invalide in hiralce: 6 po 120 K za ljubljance, 6 po 60 K za rojake iz Kamnika, Homca in Jarš, 6 po 60 K za rojake iz Vintarjevca iz občine Šmartno pri Litiji (do 8. marca 1919, u. l. št. 50).

Urednik: Anton Komlanec. — Izdajatelj: Mihael Mosker. — Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

## Delavci in delavke,

priljubljene med svojimi sodelavci, dobe lahak postranski zaslužek. Pojasnila dobe na ustmene in pismene ponudbe v upravi »Slovenca«.

### Največja slovenska hranilnica!

## Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem I. 1918, vlog. K 80.000.000 — rezervnega zaklada . . . . . 2.500.000 —

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnice. — Hranilnica je pupilarno varna. — Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga. — V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

### Kreditno društvo.

## Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

### Stalna zaloga poljedelj. strojev:

motorjev, mlatilnic, viteljev, slamo- in repereznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

### Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in specialnega blaga ter poljskih pridelkov.

### Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. — Lastna zeljarna.

## Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon evrov kron rezervnih zakladov.

Posojava se dovoljujejo od 4 do 5%. Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorom.